

„EDINOST“

Izhaja enkrat na dan, razen nedelj in praznikov, ob 4. uri popoldne.

Naročnina znaša:

za celo leto	24 kron
za pol leta	12 „
za četrt leta	6 „
za en mesec	2 kroni

Naročnino je plačevati naprej. Na naročbe brez priložene naročnine se uprava ne ozira.

Po tobakarnah v Trstu se prodajajo posamezne številke po 6 stotink (3 nvč.); izven Trsta pa po 8 stotink (4 nvč.).

Telefon št. 870.

Edinost

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

V edinosti je moč.

Oglasi

se računajo po vrstah v petitu. Za večkratno naročilo s primernim popustom. Poslana, osmrtnice in javne zahvale domači oglasi itd., se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu. Nepravilni dopisi se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglase sprejema upravnništvo. Naročnino in oglase je plačevati loco Trst.

Uredništvo in tiskarna se nahajata v ulici Carintia št. 12. Upravnništvo in sprejemanje inseratov v ulici Molin piccolo št. 3, II. nadst. r.

Izdajatelj in odgovorni urednik Fran Godnik.

Lastnik konsorcij lista „Edinost“.

Natisnila tiskarna konsorcija lista „Edinost“ v Trstu.

Javni shod

političnega društva „Edinost“ v Trebčah dne 8. decembra 1902.

(Zvršetak.)

Na vprašanje predsednika, da li imamo kaj pripomniti k govoru gospoda Ivana Goriupa, se je vnela precej dolga in živahna razprava izlasti o vprašanjih brezobrestnih posojil, razdeljenja pašnikov in odpisa davkov po elementarnih dogodkih. V debato so posežali Martin Kralj, posl. Ivan Goriup, Martin Kralj (načelnik), dr. Rylář, Jos. Grgič, dr. Slavik in Štefan Ferluga. Izlasti oziroma na vprašanje razdeljenja pašnikov so se menjenja precej križala, a razgovor je bil vse-skozi stvaren in dostojen. Prvi govornik Martin Kralj je toplo priporočal razdeljenje, dočim je Martin Kralj (načelnik) jako razumno povdarjal svoje skušnje, nabrane v to-zadevnih komisijah. Iz vse debate je bilo razvidno, da je vprašanje pašnikov po okoli-lici jako zamotana in kočljiva stvar in da je tehtnih razlogov toliko za kolikor proti de-ljenju. Izlasti je kočljivo vprašanje lastništva. Tako sta Grgič in dr. Rylář navela par drastičnih izgovorov. Prvo imenovani je n. pr. pripovedoval, kako so v katastralni občini še pred 80 leti razdelili svet, kako on, ozi-roma njegovi predniki že od tedaj faktično uživajo prideljena jim tla, a sedaj, ko si hoče sezidati hišico, se je oglasila tržaška občina: to so moja tla, ako hočeš zidati, kupi si jih! (Vsklikanje.)

Gospod posl. Ivan Goriup se je v pri-ncipu izrekel za deljenje in se je izjavil pri-pravljenim iti jim na roko in podpirati pr-čnjo v ta namen. Ali zabičal je zboroval-cem, da najprvo potrebno je, da se spo-razumeje med seboj za način deljenja. Tudi glede odpisa davkov je vsikdar pripravljen pomagati in iti na roko. Kakor Goriup, tako sta tudi dr. Rylář in dr. Slavik nujno pri-poročala slovo in sporazumljenje med seboj. Viden utis na zborovalce je napravilo svari-lo g. dr. Rylářa.

Opominjal je Trebenjce, naj bodo pre-vidni in zložni. Oni so še v tem srečnem po-ložaju, da so občinska zemljišča vključena na ime katastralne občine Trebče, dočim je v drugih občinah okolice uknjižena kar občina Trst. Vendar naj se ne zanašajo preveč na to, kajti zakoniti zastopnik celokupne občine in torej tudi katastralne občine Trebče, je župan tržaški. Mestni svet torej lahko prodaja svet, ne da bi oni znali za to, kakor se je n. pr. zgodilo v sv. Križu, kjer je mesto pro-dalo kriški svet za — šolo »Lege Na-zionale«! A na Opčinah se je zgodilo slično, kjer so tudi prodajali kose takozvane gmajne. V Bazovici hoče zidati neki posestnik hišo na svetu, ki ga uživa preko 40 let, in je ta svet obdeloval in ga obzidal. Sedaj pa mu občina brani zidati, trdi, da je to njen svet.

Za sedaj si sicer magistrat še ne upa prav očitno nastopiti. Ali če bo videl, da se okoličani sami med sabo prepirajo, potem se bodo korajžno sklicevali na svojo inta-bulacijo in se definitivno — polastijo tega sveta.

Ta pojasnila oziroma svarila so tako delovala na poslušalce, da so se kar spogle-dovali in so na glasen način izražali dru. Rylářu svojo hvaležnost.

G. dr. Slavik je opozarjal na izgled v sv. Križu, kjer sedaj kupujejo od občine svoja lastna zemljišča. Vas imajo sicer zelo radi, ali vsikdar najdejo razlog, da vam delajo krivico. To pa zato, ker nji-hov interes je proti interesu okolice. Ko so naši zastopniki v mestnem svetu rekrimini rali, kakaj da ne volijo tudi okoličanov v

komisije in delegacije, se je izgovarjal dr. Venezian, ki je vodja večine, da to ni po-trebno, ker da vsaki svetovalec zastopa svo ob-čino in da torej tudi meščanski zastopniki zastopajo interese okolice.

Ko pa je prišlo vprašanje volilne re-forme na dnevni red, se je isti Venezian postavil na ravno nasprotno stališče, da je le mogel nasprotovati okolici. Naši zastopniki so bili namreč zahtevali, naj bi tudi okolica volila na eno listo in ne več po okrajih. — Isti Venezian pa je odgovoril, da je razdeli-tev po okrajih una cara tradizione, ker da je potrebno, da ima vsak okraj svojega za-stopnika, ki je posebno poznan ljudstvu, do katerega se more ljudstvo obračati in ki more tudi najlepše boljčati razmere med oko-ličani in mestom.

Tu vidite, kako je Venezian trdil sedaj eno, potem pa ravno nasprotno, a obakrat z namenom, da se je postavil proti zastopnikom okolice!

Ko je letos v okolici toča pobila, se ni nikdo od signorov spomnil na vas; ko pa je toča pobila v Izoli, v tuji občini in v drugi deželi, so hitro dovolili podporo. In če se je kje v Italiji dogodila nesreča, tudi hité s podporo. Ob takem mišljenju nasproti vam je pač jasno, da bi vi nič ne dosegli, tudi če bi se jim udali, kakor vam svetujejo ne-kateri. Oni trdijo sicer vedno, da hočejo v »slogi« živeti z vami, ali kaka je tista sloga, katero si mislijo oni!! To je tista sloga, ki obstoji med gospodarjem in — oslom! (Burno pritrdjevanje). Gospodar daje batine, osel jih prejemlje. (Viharova veselost). Take sloge mi nečemo, je ne moremo hoteti. Zato moramo biti zložni med seboj proti njihovim nameram! Delovati moramo in braniti se! A to ne le na volitvah, ampak ob vsaki priliki. Glede morebitnih spornih vprašanj poravnajte se med seboj, ohranite slovo v vsakem obziru! Če se že moramo prepirati, prepirajmo se z nasprotniki, a ne s prijatelji! (Ploskanje in živio-klicje).

Ko se ni nikdo več oglasil za besedo, zaključil je predsednik zborovanje, zahvalivši zborovalce na toliki udeležbi, na toli lepem vedenju, da more reči, da je to najlepši shod, kolikor smo jih imeli do sedaj v Trebčah! K svojim naj se zatekajo po na-svete! V zlogi je moč.

Po shodu smo ostali v prijateljskih raz-govorih, med katerimi je pevsko društvo »Primorec« tako lepo pevalo, da smo se ču-dili, kako je to možno v društvu, ki je še tako mlado in ki je najmlajši člen v kolu okoličanskih pevskih društev, kakor je pov-darjal gosp. profesor Mandić v svoji prisrčni napitnici temu društvu.

Tudi v pritličnih prostorih se je gnetlo občinstva. Tu je peval oddelek društva »Kolo«. A kako živahno pozdravljanje vam je bilo, ko so tržaški gostje odhajali! Res, vse je bilo tako lepo, da smo odnesli naj-lepše utise. Čast Trebčam!

Poljudno delovanje na Angležkem.

(Spisal Adolf Ribnikar.)

(Dalje.)

Velik del naroda ni znal niti čitati niti pisati. Iz poročnih knjig se namreč lahko po-sname, da je bilo med letom 1841—1845 več nego 32% možkih in več nego 48% žensk, ki se niso znale podpisati. Leta 1850 je bilo za 18 milijonov prebivalcev le 1844. nota bene: privatnih nadz. rovanih šol, ki pa so bile poleg tega še le na pol zasedene. Obi-škovovalo jih je namreč okoli 200 000 otrok, prostora pa je bilo približno za 400.000 učen-cev. Značilno je, da se še od teh vpisa-nih učencev 20% ni naučilo čitati.

Pisati jih je znalo kakih 20—25%, medtem, ko sta le 2% napredovala v računstvu do regeldetrije. Vse te šole — kakor rečeno — niso bile državne, niti od nje veliko podpi-rane. Še le leta 1870 se je država vzdramila in ustanovila javne ljudske šole: z opet zaslugarastoče demokracije!! Mej letom 1889—1890 vidimo že velik napredek v šolstvu in danes lahko rečeno, da so elementarne šole na Angležkem za vse brez-plačne. Država pa jih uprav potratljivo pod-pira. To razvidite že iz tega, da je državna podpora leta 1834 znašala 400.000 mark, l. 1864 že 3 $\frac{1}{2}$ in leta 1894 130 milijonov mark!

V tridesetem letu je torej država pod-pirala le privatne šole in le otroke srednjih stanov. Malo desetletij na to pa je že vse med vso maso! Telegraf, časopisje, cena li-teratura itd. so povzdignili narodno jedinstvo in socialno pobratimstvo! Sedaj že vidimo ustanovljati obrtne šole, a največji korak vi-dimo storjen s tem, da se začneja reformacija univerz! Do leta 1850 so bile univerze še pravi samostani, kjer se je lahko šolal le oni, ki je prisegal na sgleško državno cerkev. Le bogataši so si lahko privoščali luksuz akade-mičnih študij. Do leta 1857 se je malo iz-premenilo — odstranila se je prav za prav le konfesijonelnost zanjka. Tedaj pa so začela vseučilišča razširjevati svoj delokrog izven svojih prostorov s tem, da prirejajo cele vrste poljudnih predavanj po najrazličnejših krajih, kakor da so še le tedaj spoznali svojo na-logo: voditi direktno in indi-rektno vso narodno vzgojo! Te-daj vidimo srednje stanove kar koprneti po omiki, privatnike pa radodarno darovati za to, da se je pričelo delo nadaljevalo.

Drugi odločilni korak v razširjevanju vseučilišnega pouka je storil privatni docent James Stuart.

V severni Angliji je obstajalo žensko izobraževalno društvo, čegar članice so bile skoraj same učiteljice. To društvo je povabilo Stuarda, da bi predaval o umetnosti učenja. On pa je odgovoril, da bi bilo bolje samo gojiti umenost, nego teorizirati o njej, ker se vsaka stvar navadno najlažje opiše, ako se jo pokaže. To mnenje je bilo seveda tudi dobrodošlo in on je priredil na to v 4 me-satih tečaj osmih predavanj o astronomiji. Dva meseca je hodil od mesta do mesta in pre-daval vsak teden pred kakimi 600 slušalci. Praksa ga je naučila marsikaj. Sedaj se mu zdi brez pomena, imeti eno samo predavanje, kakor tudi brez pomena, imeti več predavanj različne vsebine, ne da bi bile v zvezi med seboj. Uvidel je dalje, kako koristno je, ako se pred vsakim predavanjem med slušatelje razdelja nekako pisano navodilo (eks-cerpt, Syllabus), katerega lahko pozneje iz-polnijo. Dal je tiskati vprašanja, katera so morali učenci doma odgovarjati. Odgovore so seveda pošiljali njemu po pošti in sicer občasno, da jih je lahko popravljal in zopet vračal na drugem predavanju. Ker pa so slušatelji vzlic predavanju in navodilu naloge vendar le težko izvrševali, uvidel je potrebo, da učitelj sam prihaja v dotiko z učenci. Zato je po vsakem predavanju določil domač razgovor, na katerem je vsakdo lahko vprašal, česar ni razumel. In res se je to izkazalo kakor jako dobro sredstvo ne le radi tega, da ljudje potem takem tvarino bolje umevajo, marveč tudi radi tega, ker se na ta način najbolj navdu-šujejo in pridobivajo za stvar.

Mr. Stuart deluje v družbi le malo številnih prijateljev neumorno v začetem smislu!

Opazamo pa, da stroški za to gibanje postajajo od leta do leta večji. Manjka

denarja, a manjka dobrih pre-davateljev. Celó v večjih mestih se s težka dobiva potrební denar za pokritje stroškov; v malih mestih pa stvar sploh popol-noma pogineva! In razširjevalci te ideje so takoj zelo prevarjeni. Ljudstvo kaže v vsakem oziru antipatijo. Le z največjo silo se dobiva par ljudij skoraj v vsakem kraju, ki so za-nimajo za stvar; a največ njih se menijo zanj kakor za lanskega sneg, ali pa dvomijo nad njo! In tako tudi taki ljudje, od katerih bi lahko pričakovali najizdatnejše podpore. Jasno je torej, da ljudstvo ni bilo še zrelo, kar tebi nič meni nič, za teorije, ki naj bi se praktično utelesile. A najlepši dokaz, da je bila ideja močna in da so bili njeni razširjevalci resnično neu-trudljivi, je stalni napredek vzlic vsem zaprekam in preva-ram! Poljudno delo se širi od univerze do univerze, od kraja do kraja, počasi a trdno!

(Pride še.)

Politični pregled

V Trstu, 13. decembra 1902.

Državni zbor. — Zbornica poslan-cev. — (Nadaljevanje včerajšnjega brzojav-nega poročila.)

Ministrski predsednik dr. Koerber je odgovarjal na interpelacijo posl. Dvorka in Novaka glede naredbe češkega namestnika v zadevi vprašanja učiteljskih plač. Minister je konstatiral, da vlada, ki je češkemu na-mestniku dala posebna navodila, ne dela učitelstvu nikakih zaprek glede razpravlja-nja o tako vszgem vprašanju in se pozival na tozadevna, svoječasno zbornici podana po-jasnila.

Namestnikova naredba pa da ravno tako malo žali češki narod, kakor njegova toza-devna izjava. Jaz ne želim nikogar, trdil je minister, najmanj pa politične predstavitelje tako vrlega in inteligentnega naroda, kakor je češki.

Zbornica je na to nadaljevala podrobno razpravo o zakonskem načrtu glede krošnjar-stva ter vsprejela §§ 12, 13, 14. in 15. — Prihodnja seja bo v ponedeljek.

Spravna akcija. Nenavadno gibanje med ministri, odličnimi parlamentarci, vodi-telji strank kaže, da se imajo važne stvari dovesti do odločitve. — Predsednik zbornice konferira z Čehi, viši deželni maršal knez Lobkovic, ki je prihitel na Dunaj, konfe-riral je z ministrskim predsednikom in pozneje z ministrom Rezekom. A klubi in parlamenta-riške komisije se sestajajo in izdajajo komu-nikeje itd. itd. Nenavadno gibanje je znak nenavadnega dalekosežnega povoda.

V nekem cirkularnem članku izjavlja vodstvo mladočeške stranke, da bi se ne bilo čuditi, ako bi vsled nemških predlogov opravi-čena jeza kar onemogočila vsako pogajanje. Med drugimi zahtevami Nemcev, katere me-rajo Čehi najodločneje odkloniti, navaja re-čeni članek posebnost, kar zahtevajo Nemci glede imenovanja uradnikov. To povdarjamo zato, ker smo tudi mi rekli v prvi hip, da zahteva, naj bi izpoved na ljudskem šteju o občevalnem jeziku odločevala, da-li mora kdo prositi za službo v kakem nemškem oziroma češkem kraju, mora vzbujati pomisleke, ker bi mogla demoralizatorično vplivati.

Te dni se tudi mnogo ugiblje, kaj stori g. Koerber, ako se pravna akcija izjalovi?! Govorilo se je tudi o razpuščenju zbornice. »Neue Freie Presse« označa sicer te vesti kakor neosnovane, ali z ozirom na decidirano zatrjevanje Čehov, da za sedaj ne odnehajo od svoje taktike se bo moral gospod Koer-ber vendar odločiti: ali odločitev, ali raz-puščenje!

Car Nikolaj in cesar Viljelm v Rimu. Iz Rima javljajo: Župan knez Colonna pravi, da car Nikolaj in nemški cesar Viljelm prideta v Rim meseca maja in sicer par dni eden za drugim. Za časa bivanja nemškega cesarja v Rimu položijo smekaj temeljni kamen Goethejevemu spomeniku.

Boj za carinarski tarif v državnem zboru Nemškem je izvojevan in je končal z zmago strank večine, oziroma kan celarja Bülowa. Opozicija socialnih demokratov je sicer predvčeršnjim uprizorila še zadnje krčevite napade, da bi zatezala razpravo, ali slednjič je bil vendar vsprejet predlog posl. Kardorff, kar pomenja toliko, kolikor da bo novi carinarski tarif vsprejet v nekoliko dneh. Radi predloga Kardorff je bilo toliko viharja in so tudi predsedništvo opremili s posebnimi pooblastili za borbo proti opoziciji. Kardorff je predlagal namreč, da naj se razpravlja o carinarskem tarifu skupno in ne o posamičnih točkah. Ta predlog je bil predvčeršnjim končno vsprejet in sedaj bo absolvirati le še tretje čitanje in v nekoliko dneh bo grof Bülow imel svoj carinarski tarif, kar pa pride v tesno dotiko tudi z avstrijsko kožo. Čim ima nemška diplomacija carinarski tarif v rokah, ima tudi možnost, da odpove trgovinske pogodbe. Te dni se je sicer vnovič zadržalo, da nam Nemčija ne odpove trgovinske pogodbe. Ali drugo vprašanje je, da-li mogočni agrarci dovoli, da ne odpove?! Oni so si priborili z novim tarifom višje carine in se pošteno okoristili. Ali tudi o carinarskih tarifih velja, da imajo svojo vrednost, ako se uveljavijo praktično. Višje carine v novem tarifu, ki pomenjajo triumf agrarcev, so naperjene proti izdelkom inozemstva: do praktičnega efekta morejo torej priti le, ako Nemčija sklene nove trgovinske pogodbe, v katerih bodo uvaževane nove car. postavke. Ker pa nemški agrarci gotovo ne bodo hoteli imeti svojih pridobitev le na papirju, je lahko na prste sešteti, da bodo silili na odpoved starih trgovinskih pogodb. A od nemške vlade je jako težko pričakovati, da bi se uprla njihovi volji.

Zmaga strank večine v državnem zboru Nemškem, oziroma vsprejetje carinarskega tarifa je torej tudi avstrijsko vprašanje eminentne važnosti in dogodek, ki ne zabava g. Koerberja ravno v sladko spanje.

Konflikt z Venezuelo. Danes došle vesti o konfliktu med Venezuelo ter Anglijo in Nemčijo niso več tako vznemirljive. Vsa kaker pa brzojavljajo iz Caracasa (Venezuela), da je pozvala vlada pod orožje vse moške od 18. do 50. leta ter da se z vso naglico delajo priprave za obrambo.

Oporeka se vesti, da mislijo Združene države podpirati Venezuelo. Nevoljo pa je vzbudilo med Amerikanci, da so Nemci povzročili pogreznjenje dveh venezuelskih vojnih ladij. Nemški listi skušajo Nemčijo opravičevati, da nima nikakih postranskih namenov in da ne stremi po prisvojitvi kakega dela venezuelskega ozemlja. Nemci se seveda bojijo, da bi jih Angleži ne pustili na cedilu, a še bolj jih boli, da se v Združenih državah meče vso krivdo na nje.

Tržaške vesti

Odbor političnega društva »Edinost« imel bo danes, ob 7. uri zvečer sejo, na katero so vabljeni vsi odborniki in namestniki.

Mestni svet. Sinoči je imel mestni svet svojo XVIII. javno sejo pod predsedništvom župana Sandrielli ja.

Svet. Ravasini je interpeliral radi dejstva, da trgovci v svojih izlozbah naznanjajo cene blaga same v številkah in brez označenja, da li te številke pomenjajo krone ali goldinarje. Interpelant je pozival magistrat, naj kakor obrtna oblast prve instance ukrene potrebno, da se bodo vse cene naznaujale samo v kronah.

Mestni svet je na to vsprejel predlog odseka za preskrbljevanje vode, naj se odpre 14 novih iztokov brojskega (Aurisina) vodovoda na periferiji mesta in v okolici. Ti iztoki napravijo se na sledečih točkah: v Barkovljah (blizu Pertotovega posestva), na Greti (blizu nekdanjega Pristerjevega posestva), v Rojanu (blizu desetih murv in pri hiši št. 80 B), v ulici Fabio Severo, na Vrdeli (blizu posestva Brandolina), v ulici Chozza (blizu rezervara št. 27), v ulici Eremo, v ulici Muraghione, v ulici Lloyd, na istrski cesti in pri Sv. Ivanu (na Vrdeli). Naprava teh novih iztokov stala bo skoraj 55 tisoč kron.

V razpravi o tem predlogu je na tozadevno vprašanje svet. Morpurgo odgovarjal vodja mestnega tehničnega urada, inženjer Lorenzutti, da je voda svetoivanskega vodovoda nepitna, ker je preveč pomešana z drugimi tvarinami. Tehnični urad da izeluje načrt za spremenitev tega vodovoda.

Svet. dr. Gregorin je izvajal: »Izjavljam tudi jaz, da bom brez drugega glasoval za stavljeni predlog. Poslužujem se pa te prilike, da stavim vprašanje do g. župana v stvari vodovoda za križko vas. Že v seji 5. novembra 1900 stavlil sem namreč predlog, naj bi se za vas križ napravil odvod vodovoda Brojencea. Ta moj predlog je bil odstopljen vodni komisiji, da istega prouči ter stavi primeren predlog. V seji dne 10. junija 1901. leta sem interpeliral o stanju tega vprašanja ter je v isti seji voditelj tehničnega urada zagotovil, da je dotični projekt skoraj dovršen ter da bo čim prej predloženo mestnemu svetu z dotičnimi predlogi. In res, v seji dne 22. novembra leta 1901. bilo je predloženo v mestni seji mnenje tehničnega urada, na podlagi katerega je vodna komisija predložila, da se odbije zahteva Križanov, a na moj protipredlog, katerega je podpiral tudi svetnik Gairinger, sklenil je bil mestni svet, da vso stvar zopet vrne isti komisiji v nadaljnjo proučevanje. Kakor sem doznal privatno, je načrt za križki vodovod že dovršen. Prosim torej g. župana, da mi pojasni, v katerem stadiju se nahaja sedaj to vprašanje in jeli nade, da se isto reši v bližnji bodočnosti.

Načelnik tehničnega urada Lorenzutti je izjavil na to, da je ta urad že pozval družbo Aurisina, naj predloži nov načrt za napeljavno vode v sv. Križ, česar pa družba dosedaj še ni storila.

Zatrdil je pa, da se bo skrbelo za to, da se ta stvar čim prej reši.

Svet. dr. Gregorin jemlje na znanje to ter priporoča še enkrat prav toplo, da so omenjeno vprašanje reši čim prej. Omenja še, da bi bili nekateri posestniki križki pripravljeni posluževati se vodovoda proti odškodnini za porabo vode ter bi se prišlo tako do rešitve tega vprašanja na način, ki bi odgovarjal interesom občine in Križanov. Priporočal bi, da bi se pozvalo posestnike križke, naj izjavijo, kdo od njih bi bil pripravljen posluževati se vode proti plačilu?!

Na dnevnem redu včerajšnje seje je bil tudi predlog, naj se prepove v naši občini krošnjarstvo s surovim maslom, oljem, jajci, lesom in ogljem. Ta predlog pa je župan zopet odstavil z dnevnega reda, ker da ni bil še dovolj preštudiran.

Na to je mestni svet brez razprave odobril odpravo službe konjedereca, ker je posle istega prevzela administracija javnega čiščenja.

Glede načrta za sestavo statuta za upravo javnega čiščenja unela se je daljša debata ter je bil slednjič vsprejet predlog svet. dr. Ricchetti ja, naj se ta načrt predloži v študiranje juridičnemu odseku.

Assesor dr. Rozzo je poročal o bilanci uprave javnega čiščenja za l. 1901. Iz iste je razvidno, da se je v ta namen potrošilo skoraj 21.000 kron manj, nego je bilo proračunjeno. Uela se je daljša debata radi vprašanja, kako je ta prestanek porabiti in se je slednjič vsprejel predlog posl. Benussi ja, da se ima ta denar določiti za rezervni fond, ki bo služil za nadomestovanje novih priprav s starimi in nerabnimi.

Mestni svet je slednjič vzel na znanje bilance muzejev in občinske knjižnice in dovolil dodatni kredit 200 kron za nakupovanje knjig revnim dijakom občinskega gimnazija.

Seja italijanskega političnega društva za Istro. Včeraj je imel v našem mestu svojo odbor istrskega italijanskega političnega društva. Predsednik društva, dr. Bennati je glede napisov na postajah nove istrske železnice poročal sledeče: Železniški minister je vodstvu železniških del v Trstu naložil, naj se napisi na postajah te železnice postavijo na sledeči način: na postajah Grižnjana, Završje, Oprtalj, Matavun, Višnjana, Sv. Nedelja, Vižinada in Nova vas ima se na pročelje postaviti samo italijansko ime postaje, na oba stranska zida pa laško in slovensko. Na postajališčih Rakotole in Karojbo na pročelje slovensko ime, na obeh straneh pa slovensko in laško.

Postaje Triban, Kastanja in Livade-kopališče Sv. Štefana pa dobijo samolaska imena.

Po dolgi razpravi sklenil je odbor proti

temu brzojavno protestirati pri ministerskem svetu in pri železniškem ministru in pozivati interesirane laške občine, da store isto.

Nadalje je odbor izrekel svoje soglasje s postopanjem istrskega deželnega odbora ter se nadeja, da bo isti vstrajal v najstrožji opoziciji v vseh svojih odnosih z vladnimi faktorji, dokler ne bo vlada lepše postopala nasproti Italijanom. Slednjič pozval je odbor laške poslance v dunajskem parlamentu, naj vstrajajo v najstrožji opoziciji.

Milo za drago. »Slovenec« je dal pol. društvu »Edinost« moder nasvet, naj bi bilo za volitve v zavarovalnico proti neugodam nekoliko bolj agilno.

Lepa hvala! Ker pa že mi s hvaležnostjo vsprejemljemo ta nasvet, nam tudi »Slovenec« gotovo ne bo štel v zlo, ako ga opozorimo, da v to zavarovalnico volijo tudi Dalmacija, Goriška in — Kranjska! Kaj bi bilo, ako bi »Slovenec« nam dani nasvet privoščal tudi svojim kranjskim rojakom?!

Po skušnjah zadnjih volitev v rečeno zavarovalnico bi morda to ne bilo odveč.

Važno vprašanje za delavce. Iz prizadetih krogov nam pišejo: Do pred malo časa je bila navada, da se je delavec, ki je prišel v Trst, iskat si kruha, tu vpisal v eno ali drugo delavsko društvo (ker nezavarovanega delavca ne sme nikdo jemati na delo) in potem je iskal ter tudi največkrat našel delo.

Že to je bilo neprijetno za revnega delavca, ko si je moral (pa bilo tudi malo svotico) odtrgati, da je plačal knjižico in tednino tam, kjer se je vpisal. No, vendar si je pomagal tako ali tako: našel je sorodnika, prijatelja, znanca, ki mu je posodil potrebne groše.

Sedaj se je pa ta stvar mnogo poslabšala za nestalno delavstvo. Okrajna blagajna je prva sklenila, da ne bo več vsprejemala delavcev, ki nimajo stalnega gospodarja, oziroma, da bo vsprejemala le take, katere so delodajalci vpisali! Okrajni blagajni je sledila »Unione operaia« in (kakor se čuje) bodo temu sledila še druga delavska društva! Kaj naj počne delavec, ki je prišel sem iskat si dela? Njegov položaj je takov: Gospodarja ne more dobiti, ako ni vpisan v eno, ali drugo delavsko društvo, društva pa zopet nočejo ga vsprejeti, ako nima stalnega gospodarja!! — Tega ne more dobiti, če nima popred onega drugega, a tega drugega ne more dobiti, če nima popred onega prvega. — To je pravi circulus vitiosus, v katerem se mora vrteti — brez dela in lačen!

Naša slovenska delavska društva, katera vodijo baje sami kapitalisti (tako vsaj trde tukajšnji socialisti!), vsprejemajo še danes vsakega »dravega delavca, ali bo jimo se, da bi tudi tu hoteli slediti gorilimovanim društvom.

Razlogi, radi katerih se je uvelo to novo postopanje, so res tehtni; zato hočemo spregovoriti par besed o istih. Stalni delavec, bodi slovenski, bodi laški, plačuje v svoje društvo za namenom, da mu bo isto dajalo podporo, ko bo res nezmožen za delo. Takemu stalnemu delavcu je res pri sreči razvoj in napredek svojega društva, ker ve, da čuva le svojo korist, ako povspešuje korist društva. Tak delavec ne bi oškodoval društva za nobeno ceno, ker se smatra za nekakega delničarja te skupne delavske zadruge, kar v resnici tudi je! Seveda je tudi tu malih izjem, ki se pa odpravljajo s pogostim nadzorovanjem teh izjem — simulantov. Drugeče pa je z onimi, ki se vpisujejo le tako rekoč po sili in ki ostajajo člani društva le toliko časa, dokler — morajo! To je: do kler imajo delo. Ko so pa ostali brez dela, se javijo bolnimi! Te »bolezi« so navadno take, da se ne dajo konstatirati. — Ko je tak človek prejel nekoliko kronic iz društvenega fonda, pa izginja iz Trsta! Morda čez leto dni, ako ne prej, pa se zopet vrača ter začenja iz nova ravno kar opisane »operacije«!

Jasno je, da po takih členih — spekulanti društvo le trpi denarno škodo.

Ti razlogi so torej res tehtni in zaslužujejo vso pozornost društvenih predstojnikov. Ali po našem mnenju je še tehtnejši gori konstatirani fakt, da je po novem postopanju (ki se lahko, kakor smo rekli, generalizira), onemogočeno tisočom delavcev priti do kruha!

Pomisliti treba, da ti nestalni delavci niso vsi sami simulant, ampak da je velika večina njih — poštenjakov! Nečuvna krivica bi bila, ako bi vsi ti morali trpeti radi

malega števila simulantov in spekulantov! — Zato bi se morala stvar nekako urediti, da ne bodo poleg krivih trpeli tudi nekrivi. — Mi svetujemo vsem onim, ki imajo besedo pri tej stvari — in vladni ne v zadnji vrsti — naj delajo na to, da bo sleherni zdravi delavec, ako ima potrebne kvalifikacije, vsprejet v delavska društva, kakor je bilo to do sedaj.

V obrambo društvenih koristi naj bi se dotični zakon poojstril v zmislu, da se bo moglo proti simulantom nastopati energičnejše, nego je to dovoljeno sedaj, eventualno tudi kazensko-sodnim putem.

Ako bi take pijavke društvenih premoženj parkrat utaknili pod ključ, — to seveda le v slučaju, ako bo nepobito dokazan njihov prestop — si gotovo dobro premisli sleherni, predno bo na nepošten način zlorabljal društvo, ki ga je vsprejelo v svoje okrilje.

Ker je ta stvar res velevažna za naše delavce, je želeli, da bi vsi delavski krogi izjavljali svoje mnenje o tem.

Srečno pot mu želimo. Dolgo je sikariral, psoval in sovražil naše delavce. Dolgo se je znašal nad njimi z »gesindelnom«, »pakazo« — in sličnimi dehtečimi cvetkami z nemškega vrta. Temu imenitemu možu je ime Bayer in je bil magazinier južne železnice. Lani enkrat že so imeli delavci shod, na katerem so zahtevali, naj se ta mož odpravi! Ravnateljstvo južne železnice pa je menilo, da raje izgubi sto tisočakov, nego svojega Bayerja.

No, sedaj odhaja vendar! Mu mu voščimo srečno pot. V urah brezdelja pa naj jemlje v roko znano Kniggejevo knjigo, da se pouči vsaj sedaj, kako se — občuje z ljudmi!

Kaj je politika, in kaj ni? Pod tem naslovom prinaša splitsko »Jedinstvo« članek, ki nam prihaja res a pripro, kakor naša.

Saj vedo naši čitatelji, kako moramo ravno mi dan na dan poslušati očitjanja, da tiramo politiko v cerkev! Pa ne le, da je to očitjanje neresnično in krivično — ker mi se v resnici le branimo proti temu, da bi se pravo našega jezika v cerkvi kratilo le iz političnih razlogov —, ampak vre nam po žilah posebno zato, da nam prihajajo s takim očitjanjem ravno oni, ki res vlačijo politiko v cerkev, to je: ki iz narodno-političnih vzrokov gonijo naš jezik iz cerkve.

Uvodom gori omenjenega članka konstatuje »Jedinstvo« kako so italijanski duhovniki nasprotni vladi, kako da povsodi — kjer se jim le nudi prilika, govorijo proti italijanski vladi, v kako črni barvah opisujejo današnje stanje na apeminskem polotoku; kako pa sicer povsodi delajo za italijansko ime in za italijanski jezik. To delo plašujemo — pravi »Jedinstvo« dalje — najbolj radi v Dalmaciji in v Istri. Razmere v tržaški škofiji so škandalozne; tu se preganjajo hrvatski in slovenski duhovniki, a naš jezik se tira iz cerkve. V tem gredo roka v roki italijanska klika in duhovniki Italijani! Kaj še le ta krivična, nekrščanska borba proti glagolici!! Da ni italijanske propagande in italijanskih napadov, ne bi bilo tega. Naš narod bi živel mirno. Ali na žalost: v cerkvi je sedaj politika! Tuja politika vojuje danes v cerkvi proti našemu jeziku! V Istri je postala cerkev nekaj nasip za »Lego Nazionale«, česar ne obžalujemo le kakor Slovani, ampak tudi kakor krščani!... V cerkvi katoliški je — vsikla »Jedinstvo« — škofov, ki služijo Bogu, a slušajo — hofrathe!

Jih je, ki zamerjajo naši duhovščini — pravi nižje doli »Jedinstvo« — ker trpi in strada z narodom, živi zanj in čuti zanj! To se jim zamerja, češ, da je to politika! Leomeerci! A v tisti gonji proti glagolici mari ni politika?! Ali ni politika to, ako se z nogami gazijo pravice in čustva stotisočev?! Ali ni politika to, ako se brezbožtvom obsiplje vsakogar, ki ljubi narod svoj?! Ali je politika to, ako duhovnik v svoji župniji, v vasi zbira okolo sebe svoje brate ter jih nagovarja na zvestobo do rojstne grude! Če pa oni iz Italije, ali potujčenci, kriče in ščuvajo, da se v cerkvah zabranjuje tudi Boga moliti v našem jeziku — je pa to vrlo delo, je nekaj krščanskega.

Politika je, ako je kak svčenik kupil nekoliko koristnih knjižic ter jih razdelil otročičem po vasi! To pa ni politika, ako se je našel sin kakega hrvatskega opankarja,

Čiščeno perje za postelje

in puh

priporoča

LJUBLJANA F. HITI LJUBLJANA
Pred škofijo št. 20. Pred škofijo št. 20.

Narčila se točno izvršujejo.

Na zahtevo vzorce s cenami.

Blag. gosp.
Gabrijel Piccoli
lekar
dvorni zdravnik N. J. v. pap. L. Ljubljani.

Potrijem prejem
klenje Vaše tinkture za želo-
dec, katero morem naj-
topleje vsakomur priporo-
čati, kajti rabim jo že od
leta 1878 in zmiraj mi je
kot iz o. n. o. učinkujoče zdra-
vilo služila pri želodčnih in
črevesnih boleznih.
Krmim, 13. maja 1897.
Miroslav Leitner,
c. kr. davčni blagajnik

Z uporabo Vaše izborne tinkture za želo-
dec sem rešen skoro dve leti trajajoče želodčne
bolezni ter sem popolnoma ozdravel, kar z
lahko vestjo potrjujem in to tinkturo za želo-
dec le priporočam vsem, ki trpe na želodčni
bolezni.

Strasoldo (Primorsko), 6. marca 1898.

Karel grof Strasoldo.

Razprodaja se v lekarnah v Trstu, Istri,
Dalmaciji, Primorskem, Goriskem in Tol-
minskem po 30 stot. steklenica.

Epilepsija.

Kdor trpi na omotici, krču
in drugih nervoznih stra-
steh, naj zahteva o tem
knjižico. Vdobja se brez-
plačno in franko v Schwan-
nen-Apotheke Frankfurt a. M.

Castim si naznaniti slavnemu ob-
činstvu, da sem otvoril novo

prodajalnico jestvin

v ulici Stadion št. 25.

Prodajalnica je dobro asortirana z
vedno svežim blagom, kakor: kavo,
sladkorjem, rižem, moko, milom in sve-
čami. Nadalje imam v zalogi pristne
testenine iz Napolja, Bolonje in Trsta.

Posebnost: testenine z jajci.

Izbor likerjev, vin v bateljkah, bi-
škotov odlikovane tovarne Gatti v Trstu.
Suho meso.

Za obilne naročbe se uljudno pri-
poroča

Josip Perovšek.

Naznanjam slavnemu občinstvu, da
sem odprl

gostilno

v ul. Belvedere št. 23 B.

Točil bom izvrstna in pristna vina,
in sicer dalmatinsko vino po 32
nvč., istrski refošk po 36 nvč.,
belo ripavsko po 40 nvč.

Kuhinja bo vedno preskrbljena z do-
brimi jedili.

Priporočam se za obilen obisk

Fran Valetič.

Varstvena znamka: SIDRO.

LINEMENT. CAPSICI COMP.

iz Richterjeve lekarne v Pragi

priporočano izvrstno, bolečine
blažeče mazilo; dobiva se po
80 stot., 1.40 K in po 2 K po
vseh lekarnah.

Pri vkupovanju tega povsod pri-
ljubljenejšega domačega zdravila naj
se pazi edino le na originalne
steklenice v zavetkih z našo va-
rstveno znamko „SIDRO“ iz
Richterjeve lekarne in le tedaj je
gotovo, da se sprejme originalni
izdelek.

Richterjeva lekarna pri zlatem levu v Pragi

I. Elizabetine ulice 5.

U novi manifaktorni prodajalni

F. PIANO

Piazza della Borsa št. 4 (vis-a-vis Tergesteo)

Bogata zaloga konfekcij za dame in deklice.

Velik izbor svile in modnega baržuna.

Novo došle volnenine vseh vrst in barv.

Modni angleški štofi za obleke.

Volnene odeje raznih boj, pregrinjala in zagrinjala raznih vrst in cen.
Pravi tirolski lodni iz prvih tovarn za obleke in plašče. Flanele in barhenti
v modnih barvah za bluze in obleke. Nihče na ne zamudi si ogledati o priliki
znamenitosti v izložbenih oknih.

!! Čudovito nizke cene !!

Odlikovana
1894.

1891.

Odlikovana
1894.

Odlikovana tovarna

na vodno in parno silo z najboljšimi stroji iz prvih nemških tovarn

velika zaloga vsakovrstnega pohištva

Ivan Doljak v Solkann pri Gorici.

Samostojna tvrdka brez vsake zveze z drugimi, ustanovljena l. 1889.

V lastni hiši. Lastne žage.

Tovarna razpolaga z mizarji, večimi od najnavadnejših do najfinejših del vseh
slogov, enako z izvrstnimi strugarji in rezbarji in najbolje izurjenimi tapetarji, tako, da lahko
prevzame in izvrši v najkrajšem času vsako delo vseh slogov; prevzame tudi mebliranje vil,
prenočišč, uradov itd. z navadnim in najfinejšim pohištvom.

Za mizarje.

Velika zbirka obkladkov (remeša), strgarskih in rezljarskih izdelkov, za izdelova-
nje zrezanega in pooblanega lesa, vsakovrstnih okraskov, gol, korničev in vseh drugih
mizarskih potrebščin.

Vsaka delovna izključena, ker se dela samo iz lesa, posušenega v nalašč z
to napravljene pečeh, ter se tvrdka drži gesla: **Solidnost in točnost v postrežbi.**

Vrhu tega se jamči za vsak posamezen kos. — Brzojavi: **Doljak — Solkann.**

Podpirajte družbo Cirila in Metoda!

**Na tisoče tu- in inozemskih zdravnikov je preskušalo in priporočajo
Lovacrinovo vodo za lase**

pri plešah, poranjkljivi rasti brade, slabi rasti ženskih lasij, proti odpadanju lasij
in luščenju kože.

ki so se povspeševali z uporabo „Lovacrine“. Smelo trdim, da bi lahko napolnil vsako
stran tega časopisa edino le s priporočili, ki sem jih dobil v zadnjih 6 mesecih.

„Lovacrin“ deluje v tako kratkem času, kakor se le čuti more. Najprej se kažejo
mal, toda že ukoreninjeni lasi, kateri se potem razvijajo kakor pri zdravem in mladem človeku.
„Lovacrin“ se uporablja ob oseb vseh družinskih razredov in od obeh spolov in
vsake starosti.

Zabrinjajoče izpadanje lasij, odpravlja luščine, daje predčasno osivelim lasem njih prvotno
naravno barvo, odpravlja srbenje, povspešuje rasto obrvi, trepalnic, brade, kakor tudi na pleši.
Cena veliki steklenici „Lovacrine“, ki zadošča za več mesecev, K 5.—, 3 steklenice
K 12.—, 6 steklenic K 20.—. Bazo-tilja proti povzetju ali predplačilu zaloga za Evropo:

M. Feith, Dunaj, VI., Mariahilferstrasse 45.

Zaloga v Trstu: Lucvik Nagelschmid; na delo in drobno e prodaja v mirodilnici v
ulici Sebastiano št. 1.; Hektor Zernitz, ulica Stadion št. 2.; Josip Zigon, ulica Caserma št. 8.;
Agencija Zullin, Corso št. 21.; Ivan Angeli, ulica Canale št. 5.; Ivan Cilia in Ant n. Schuchter
ulica Acque št. 5.

Pripravno božično darilo!

Srečkanje nepreklicno

15. januarja 1903.

Glavni dobitnik

kron 40.000 kron

Srečke društva za umetno obrt

(Kunstgewerbe-Verein)

po 1 krono

priporočajo:

Josip Bolaffio, Mandl & C.o., Mercurio
Triestino, Ig. Neumann, Henrik Schiff
mann, S. Tavella, Figli di O. Zuculin
v Trstu.

Anton Skerl

mehanik

Piazza delle Legna 10. (hiša Caccia).

Gramofoni, fonografi, plošče in ci-
lindri za godbo v velikem izboru.

Internacionalna godba in petje.

Vse po cenah, da se ni bati konku-
rence.

Specijaliteta:

Priprave za točenje piva.

NB. V olajšanje nakupovanja se proda-
jajo vsi predmeti tudi na mesečne obroke.

Tržaška posojilnica in hranilnica

registrirana zadruga z omejenim poročstvom

ulica S. Francesco št. 2, I.

Telefon 952.

Hranilne uloge se sprejemajo od vsakega, če
tudi ni ud zadruga in se obrestujejo po 4%
Rentni davek od hranilnih ulog plačuje
zavod sam. Vloga se lahko po 1 krono.

Posojila dajejo se samo zadržnikom in sicer
na uknjižbo po 5 1/2%, na menjico po 6%
na zastave po 5 1/2%.

Uradne ure so: od 9—12 dopoldne in od
3—4 popoldne.

Izplačuje se: vsaki dan ob uradnih urah
ob nedeljah in praznikih je urad zaprt.

Poštno hranilnični račun 816.004.

FERDO GUŠTINČIČ

klesarski mojster

TRST (via Giuliani 11) — BARKOVJE (zraven pokopališta)

Izvršuje vsakovrstna in najfineja orna-
mentalna dela kakor n. pr.: oltarje, spo-
menike, kipe, poprsja. — Razna dela iz
mramorja, cementa in gipsa, kakor tudi
slike po fotografiji v vsakovrstnih formatih
itd. Več slik je na ogled v »Narodnem
domu« v Barkovljah.

Lastni kamenolom v Petrovici (Repen).
Žage na motor.

Cene po pogodbi in jako nizke.

Priporoča se slav. slovenskemu občin-
stvu za obile naročbe udani

Ferdo Guštinčič
klesarski mojster.

Prodaja manifakturnega blaga

SALARINI

v ulici Ponte della Fabra št. 2.

in podružnica

„Alla città di Sondra“

ulica Poste nuove št. 9. (Brunerjeva hiša)

Velika zaloga izgotovljenih oblek za moške in
dečke. Velik izbor oblek za moške od gld 8.50
do 24, za dečke od gld. 4. do 12. suknene jope
v velikem izboru od gld. 3. do 8. zimске močene in
podšite jope z ovratnikom od astrahana od gld. 5 —
14, ravno take podšite s kožuhojino po gld. 12 —
14. Površne suknje v velikem izboru od gld 18 — 32.
Jopice za dečke v raznih oblikah in barvah, volnene
hlače od gld. 2.50 — 4.50, finejše od gld. 5 — 9.
Velik izbor oblek za otroke in dečke od 3 — 12 let
od gld. 2.50 — 10. Haveloki za moške in dečke po
najnižjih cenah. Hlače od moleskina (zlojdeva koža)
za delavce izgotovljene v lastni predilnici na roko
v Korminu.

Črtane močne srajce za delavce gld. 1.20. Ve-
lika zaloga snovij za moške obleke na meter al
tudi za naročbe na obleke, ki se izgotovi v največjo
točnostjo v slučaju potrebe v 24 urah. V podružnici
v ulici Poste nuove se sprejemajo izdelovanja oblek
po meri ter se še posebno vdobiva vsake vrsteoblek
v raznih risanicah in merah za moške in dečke.

GORIŠKA LJUDSKA POSOJILNICA

registrirano društvo z omejeno zavezo,

v Gorici

Gospiska ulica hšt. 7., I. nadstr.

v lastni hiši.

Hranilne vloge sprejemajo se od vsakega
če tudi ni član društva in se obrestu-
jejo po 4 1/2%, ne da bi se odbijal rentn.
davek.

Posojila dajejo se samo članom in sicer na
menjice po 6% in na uknjižbo po 5 1/2%.

Urađuje vsaki dan od 9. do 12. ure dopol-
in od 2. do 3. ure popol. razven nedelj
in praznikov.

Stanje hran. vlog leta 1900. Kron 1,263.563

Poštno-bran. račun št. 837.315.